

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ

„Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна

ФАКУЛТЕТ „ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

Утвърдена с Протокол ФС № 22. / 27.05.2026 г.

Утвърждавам:
ДЕКАН

/Доц. д-р I сорти Напанчев, д.м/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

По

„ДЕНТАЛНА ПРОФИЛАКТИКА“

Специалност: „ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

Дисциплина: задължителна

Образователно-квалификационна степен „МАГИСТЪР“

Професионална квалификация „ЛЕКАР ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

Вид на занятията	Семестър	Хорариум – часа седмично	Хорариум – часа общо
Лекции	VI, VII	1/1	30
Практически упражнения	VI, VII	1/1	30
Общо часа			60
Форми на контрол	Текущ контрол		Изпит VII-ти семестър
Кредити (ECTS)		4 (2+2)	4

Варна, 2026

АНОТАЦИЯ

Курсът по „Дентална профилактика“ предоставя възможност за придобиване на знания и компетенции, необходими за провеждане на първична профилактика спрямо развитието на кариес, пародонтопатии и зъбно-челюстни деформации. Този курс на обучение има две насоки:

1. Усвояване на профилактични методи за пълноценно изграждане на зъби, зъбодържач апарат, гингива и орална лигавица.
2. Използване на профилактични методи за премахване на локалната патогенна ситуация в устата, за недопускане развитието на болестен процес.

ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Да се използват профилактични методи за пълноценно изграждане на зъби, зъбодържач апарат, гингива и орална лигавица.

- ендогенна флуорна профилактика
- екзогенна флуорна профилактика
- хранителна профилактика на бременната
- хранителна профилактика на децата в различни възрастови периоди

2. Да се използват профилактични методи за премахване и намаляване на локалната патогенна ситуация в устата за недопускане развитие на заболяванията.

- професионална и индивидуална орална хигиена
- профилактично покритие на фисури
- реминерализираща терапия на твърдите зъбни структури

- екзогенна флуорна профилактика
- ендогенна флуорна профилактика
- изработване на индивидуална профилактична програма
- изработване на групови профилактични програми
- изработване на обществени профилактични програми
- изработване на профилактични програми за деца с умствени и физически увреждания или други придружаващи заболявания.

ЦЕЛ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Усвояване на методите и средствата за първична профилактика на кариес, пародонтопатии и зъбно-челюстни деформации. Знания и умения за прилагане на всички форми, методи и средства за провеждане на първична профилактика на оралните заболявания.

ПРЕДВАРИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ:

За да започне обучението по „Дентална профилактика“, е необходимо студентите да имат базисни познания по „Хистогенеза, морфология и физиология на оралните структури“, придобити от курса на обучение по „ПРОПЕДЕВТИКА НА ДЕТСКАТА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

След завършване на курса студентите следва да познават основните първична, вторична и третична профилактика на оралните заболявания в детска възраст.

- **Знания** за фундаменталните общи принципи на първичната дентална профилактика; да познават механизмите на де- и реминерализация, принципите, действието на флуора и съвременни методи и средства при ендогенна и екзогенна флуорна профилактика; значението на професионалната и индивидуална орална хигиена; да познават съвременните методи и средства за профилактично покритие на фисурите и реминерализиращата терапия; знания за съвременните методи и средства за профилактично покритие на фисурите и реминерализиращата терапия; да познават основните хранителни вещества, витамини и минерали, както и тяхното значение при изграждане на зъби, пародонт и лигавица; да познават съвременните тенденции в световен мащаб (хранителни пирамиди);
- **Умения** да интерпретират етиологията, патогенезата и хистоморфологията на зъбния кариес, да оценяват риска от кариес, поява на пародонтални заболявания и зъбно-челюстни деформации; да определят индивидуалните оптимални профилактични дози от флуор за ендогенна флуорна профилактика, да познават нуждата от прилагане на профилактично покритие на фисури и реминерализираща терапия, да дават насоки по отношение на храненето на бременната жена и деца в различни възрастови групи;
- **Компетентности** за прилагане на методите, средствата, орално-хигиенните индекси и мотивационните програми, както и принципите на професионалната и индивидуална орална хигиена в детска възраст; за прилагане на ендогенна и екзогенна флуорна профилактика, да прилагат профилактично покритие на фисурите и реминерализиращата терапия според конкретния клиничен случай, да прилагат успешно насоките за

хранене с изготвянето на хранителен режим в различните възрастови групи; да изготвят индивидуални, групови и обществено базирани комплексни програми за профилактика на оралните заболявания в детска възраст

Форми на обучение, контрол и оценка

ФОРМИ И МЕТОДИКИ НА ОБУЧЕНИЕ:

Лекции, семинар, дискусия, решаване на казуси, изработване на профилактични програми по зададени клинични случаи, проблемно базирано обучение, самоподготовка

ПОМОЩНИ СРЕДСТВА ЗА ПРЕПОДАВАНЕ:

- Мултимедийна презентация, тестове, казуси за интерпретации, изграждане на индивидуални училищни и обществено базирани профилактични програми, учебни филми

ФОРМИ НА ОЦЕНЯВАНЕ:

Текущи оценки, участие в семинари, колоквиуми, тестове, изработване на профилактична програма.

Формиране на оценката – комплексно от средно текуща оценка, тестове, колоквиуми, практически изпит, теоретичен изпит в края на VII семестър.

Аспекти при формиране на оценката:

- участие в дискусии

- решаване на казуси
- тест
- изпитен резултат –практически и теоретичен изпит

Критерии за оценяване:

При завършване на обучението по Дентална профилактика, студентите ще получат 4 оценки:

- 2 текущи оценки от двата семестъра
- 1 оценка от практичен изпит
- 1 оценка от разработена профилактична програма

Курсът по Дентална профилактика завършва със семестриален изпит, който се провежда в редовната изпитна сесия след VII семестър. Изпитът е писмен и включва „стоп“ тест.

- въпроси с един верен отговор
- отворени въпроси

Тематичен план на лекциите и упражненията

Курсът се състои от 60 академични часа, които представляват различни форми на натовареност:

- лекции 30 часа
- практически занятия 30 часа

ЛЕКЦИОННА ПРОГРАМА

III курс, VI семестър, 15 акад. часа

1. Въведение в първичната профилактика на денталните заболявания. Предимства на първичната профилактика. Категории на оралните заболявания – предмет на първичната профилактика. Стратегии за профилактика на плаково свързаните заболявания. Диагностични и прогностични тестове – 2 уч. часа
2. Етиология и патогенеза на зъбния кариес. Особености на етиологичните фактори за зъбен кариес при временни и постоянни детски зъби- база за първична дентална профилактика – 2 уч. часа
3. Зараждане и динамика на развитие на зъбната плака. Механизми за поддържане на оралната екосистема. Зъбната плака като обект на първична дентална профилактика при кариес и пародонтопатии в детска възраст – 2 уч. часа
4. Механизми на де- и реминерализация. Хистоморфологични промени в емайла и дентина при кариес. Обратим кариес, основа за реминерализиращи техники – 2 уч. часа
5. Орална хигиена – Значение за развитие на кариес и пародонтопатии. Методи и средства за оценка на оралната хигиена – орално-хигиенни индекси. Методи и средства за правилна орална хигиена в различните възрастови периоди при деца и юноши. Мотивационни програми. Професионална орална хигиена – 2 уч. часа

6. Ендогенна флуорна профилактика. Метаболизъм на флуора. Токсикология на флуора. Механизъм на ендогенно въздействие на флуора при изграждане на зъбните структури. Оптимални дневни профилактични дози флуор. Определяне на индивидуални дози. Методи на ендогенна флуорна профилактика. Индикации и приложение. Оценка на икономическата ефективност – 2 уч.часа

7. Екзогенна флуорна профилактика. Механизми на локално въздействие на флуора върху зъбния емайл и зъбната плака. Съвременни методи и средства. Индикации и приложение в различни възрастови групи – 3 уч.часа.

IV курс, VII семестър, 15 акад. часа

1. Профилактично покритие на фисури. Видове силанти. Диференциална диагноза между дълбоки фисури и зъбен кариес. Индикации и контраиндикации за приложение при временни и постоянни детски зъби. Методики. Реминерализацията като метод за първична профилактика на зъбния кариес. Съвременни средства и методики за реминерализация. – 2 уч.часа

2. Хранителна профилактика. Роля на хранителните вещества и участието им в изграждането на твърдите зъбни структури. Роля на хранителните вещества и участието им в изграждането на лигавицата и пародонта – 1 уч.час

3. Хранителна пирамида и балансирано хранене. Въглехидратно хранене – 2 уч.часа

4. Роля на въглехидратното хранене върху оралната екосистема и зъбната плака. Профилактични режими на въглехидратно хранене през различните периоди на детството – 2 уч. часа
5. Оценка на риска от кариес и пародонтопатии. Изготвяне на индивидуални групови и обществено-базирани програми за първична дентална профилактика – 2 уч. часа
6. Профилактични програми, видове, цели, организация и контрол. Комплексна профилактика на денталните заболявания. – 3 уч. часа.
7. Профилактика на оралните заболявания при деца с различни увреждания – 3 уч. часа

ДЕНТАЛНА ПРОФИЛАКТИКА - ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ

III-ти курс / VI-ти семестър

Форма на упражненията – семинари и практическа работа

Продължителност на упражненията – 90 мин. (2 учебни часа по 45 минути, през седмица)

Брой – 7 упражнения (общо 15 учебни часа)

1-во упражнение: Запознаване с общите принципи на първичната дентална профилактика. Обсъждане на индивидуални, групови и обществено базирани профилактични програми за дентална профилактика – **поставяне на задачи за курсова работа**, която се предава и оценява на края на курса по дентална профилактика.

2-ро упражнение: Запознаване с работата в денталния кабинет (клинична зала), инструментариум, работа с деца. Изследване на дете в денталния кабинет, разчитане на R $\ddot{o}$ gr., параклинични тестове, попълване на работна тетрадка /зъбен статус и индекси/.

3-то упражнение: Етиология и патогенеза на зъбен кариес Зъбна плака. Хистоморфология на зъбен кариес /хистологични снимки /- Тест.

4-то упражнение: Механизми на деминерализация и реминерализация. Развитие на кариозна лезия в емайла и дентина. Хистоморфология на зъбен кариес / хистологични снимки / – Тест.

5-то упражнение: Орална хигиена – методи, средства, орално-хигиенни индекси, мотивационни програма в детска възраст /индивидуални, групови, филм/. Практическа работа върху модел.

6-то упражнение: Профилактика на пародонталните заболявания. Метод, средства, индекси. Оценка на риска. Професионална орална хигиена. Практическа работа върху модел.

7-мо упражнение: Ендогенна флуорна профилактика. Определяне на индивидуални дози. Задачи, тест. **Колоквиум.**

ДЕНТАЛНА ПРОФИЛАКТИКА – ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ

IV – ти курс / VII – ми семестър

Форма на упражненията – семинари и практическа работа

Продължителност – 90 мин. (2 учебни часа по 45 минути, през седмица)

Брой – 7 упражнения (общо 15 учебни часа)

1-во упражнение: Екзогенна флуорна профилактика. Съвременни методи и средства, използвани в детска възраст. Практическа работа с пациент.

2-ро упражнение: Профилактично покритие на фисурите и реминерализираща терапия. Практическа работа с пациент.

3-то упражнение: Хранителна профилактика – I част. Роля на хранителните вещества при изграждане на зъбите – пародонт и лигавица. Изработване на хранителен режим на деца от различни възрастови групи – Прилагане на методи за проблемно базирано обучение / Поставяне на задача /.

4-то упражнение: Хранителна профилактика – II част. / Проблемно базирано обучение – разработване на темата /.

5-то упражнение: Комплексни програми за профилактика – ситуационен анализ. Индекси. Оценка на риска от кариес.

6-то упражнение: Изработване на индивидуални, групови и обществено базирани профилактични програми за денталната практика. Обсъждане на разработените профилактични програми, по поставени клинични случаи в началото на курса по профилактика, насоки за окончателното им представяне.

7-мо упражнение: Практически изпит. Той включва:

-практическа работа на дете по поставена профилактична задача (провежда се и се оценява от преподавател)

-предаване на профилактичните програми, които ще бъдат оценени със самостоятелна оценка от комисия

Забележка:

Към програмата трябва да се включи и тази част, която касас първичната ортодонтска профилактика на децата, изучавана в курса по Ортодонтия, както и начина на изпитване и оценяване.

ТЕМИ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА:

1. Орална хигиена
2. Ендогенна флуорна профилактика
3. Екзогенна флуорна профилактика
4. Профилактично покритие на фисури
5. Реминерализация, методи и средства
6. Хранителна профилактика
7. Оценка на риска от кариес и пародонтопатии
8. Профилактика на стоматологичните заболявания при деца с различни увреждания.

ПРЕПОРЪЧАНА ЛИТЕРАТУРА

Хигиена на устната кухина в детска възраст. Д. Маслинков, П. Атанасов – София: Медицина и физкултура 1983г.

Профилактика на оралните заболявания М. Пенева, Е. Цолова, Р. Кабакчиева, М. Рашкова. 2009.

Дамянова Добринка. Профилактика и лечение на началния дентален кариес с флуорни лакове в детска възраст от 3 до 6 години. Дисертация за придобиване на ОНС „Доктор“. Медицински Университет „Проф. д-р П. Стоянов“ Варна. 2017: 220 стр.

Детските зъби: Развитие, болести и профилактика според съвременната медицина /Г. Табаков, Ив. Занешев – София/

Средства за хигиена, профилактика и лечение на устната кухина Под редакцията на Б. Атанасов – София, НИХФИ, 2000г.

Средства за орална хигиена Петър Ботушанов: под редакцията на П. Ботушанов, Боримир Атанасов – Пловдив 1996г.

Средства и методи за орална хигиена /под редакцията на Елена Атанасова – София Медицина и физкултура, 1984г./

Първичная профилактика в стоматологии. Г. Л. Пахомов – Москва, Медицина, 1982г.

Стоматологични и профилактични програми: Теория и практика Никола Петров Атанасов – София 2003г.

Флуорна профилактика на зъбния кариес Н. Атанасов – София 2003г.

Флуорна профилактика на зъбния кариес Н. Атанасов, Д. Маслинков, София, Мед. и Физкултура, 1987г.

Реминерализираща терапия и калциево-фосфатни керамики в стоматологията. Научен обзор, Е.В.Генова-Атанасова, Е.Ив. Дюлгерова – София: ЦНИМЗ, 1987г.

Профилактика и лечение кариеса зубов М.И. Грошиков, Москва, Медицина 1980г.

Микроелементи в профилактике кариеса зубов М.И.Грошиков, Москва, Медицина, 1980г.

Микроелементи в профилактике кариеса зубов Н.А.Колодя, Киев, 1979г.

Комплексна профилактика на зъбния кариес: Научен обзор Под редакцията на Т. Бурков, София, ЦНИМЗ, 1978г.

Проблеми на стоматологичната профилактика и лечение през ХХІ век Резюмета 18-ти конгрес на БНСД, София, 2001г.

Рационално хранене и профилактика при стоматологичните заболявания Д.И. Странски, М.П.Шейтанов, София, Мед. и физкултура, 1980г.

Профилактика на зъбния кариес с флуориди: Проекти с флуорирано мляко Н. Атанасов, София, 2004г.

Ендемична флуороза и флуорна зъбна профилактика Т. Бурков, София, Мед. и физкултура, 1960г.

Harris N, F. Garcia-Godoy. Preventive dentistry, 2004, Pearson Prentice Hall,
Bussher H.J., Evans V. L. ORAL BIOFILMS AND PLAQUE CONTROL. 1998.
Harwood Academic Publishers

Deker-Touger R, Mobley C, Epstein B.J. Nutrition and Oral Medicine. 2014. 2 nd edition. Springer.

Barnes R.J. ORAL HEALTH ANESTHETIC MANAGEMENT, SOCIAL DETERMINANTS, ROLE OF NUTRITION AND IMPACT ON QUALITY OF LIFE. 2015. Nova Science Publishers.

Harris O.N, Godoy- Garcia F, Nathe N.C. Primary preventive dentistry. 2014. 8 th edition. Pearson.

John J. Textbook of Preventive and Community Dentistry. 2017. 3 rd edition. CBS Publishers & Distributors Pvt. Ltd.

Limeback H. Comprehensive preventive dentistry. 2012. Wiley-Blackwell

Ramseier A.C, Suvan E.J. Health Behavior Change in the Dental Practice. 2010. Wiley- Blackwell

Joel H. Berg, Rebecca L. Slayton. Early childhood Oral Health, 2nd Edition, October 2015, Wiley-Blackwell

Christoph Ramseier, Jean E. Suvan. Health Behavior Change in the Dental Practice. September 2010, Wiley-Blackwell

Конспект по дентална профилактика

1. Дефиниране на понятието орална профилактика, цел, видове, форми, стратегически насоки - обществени отговорности, ресурси за дентална профилактика. Първична, вторична и третична профилактика на оралните заболявания.
2. Етиология на зъбния кариес - роля на емайла, слюнката и времето.
3. Етиология на зъбния кариес - роля на микроорганизмите.
4. Етиология на зъбния кариес - роля на въглехидратите.
5. Патогенеза на кариеса – съвременно становище, метаболитни процеси в емайла.
6. Механизми на де- и реминерализация.
7. Хистопатология на зъбния кариес - критерии за диференциране на етапи, зони на кариозни лезии в емайла и дентина, особености на кариозния процес в детска възраст.
8. Зъбна плака- определение, генеза, структура, биохимия, патогенен потенциал, видове зъбна плака.
9. Орална хигиена – оценка на акумулация и реакумулация на зъбна плака /методи и средства/.

10. Орална хигиена - механичен контрол на зъбната плака, фактори, определящи ефективността, методи и средства за лична и професионална хигиена, особености в детска възраст.
11. Орална хигиена - химичен контрол на зъбната плака, фактори, определящи ефективността на средствата за лична и професионална хигиена.
12. Хранителна профилактика на заболявания на устната кухина – пререзорбтивно и пострезорбтивно въздействие на храната /роля на въглехидратите, заместителите на захарта/.
13. Хранителна профилактика на заболявания на устната кухина - – пререзорбтивно и пострезорбтивно въздействие на храната /роля на протеини, мазнини, минерали и витамини/.
14. Физиологични норми и препоръки за балансирано хранене. Хранителна пирамида.
15. Ендогенна флуорна профилактика на зъбен кариес - метаболизъм на флуоридите, механизъм на влияние при формирането на зъбните структури, положителни ефекти на флуоридите, токсикология на флуоридни вещества, предозиране на флуориди, клинични особености и показатели за оценка на зъбната флуороза. Механизми на действие, оптималните дневни дози, методи и средства.
16. Екзогенна флуорна профилактика – механизми на действие, методи и средства.
17. Профилактика на зъбния кариес с реминерализиращи средства – цел, показания, механизми на действие, фактори, определящи ефективността, методи и средства.

18. Профилактично покритие на фисури - цел, показания, механизми на действие, фактори, определящи ефективността, методи и средства.
19. Оценка на риска и прогноза за заболявания на устната кухина, системи за оценка на риска, рискови профили.
20. Профилактични програми, видове, цели, организация и контрол. Комплексна профилактика на денталните заболявания.
21. Профилактика на орални заболявания и профилактични мерки при деца със специфични здравни потребности.
22. Профилактични мерки при кариес на ранното детство. Показания, методи, средства, фактори, определящи ефективността.

Протокол от:

Катедрен съвет № 136/20.04.2026 г.

Факултетен съвет № 02/27.05.26г

Изготвил програмата: доц. д-р Милена Георгиева, д.м.

Ръководител катедра: доц. д-р Милена Георгиева, д.м.

